

31. PLENARNI SASTANAK EUROPSKE MREŽE DIREKTORA AGENCIJA ZA ZAŠTITU OKOLIŠA

Edinburg, Škotska, 20. - 21. rujna 2018.

dr. sc. Ivana Gudelj, znanstvena suradnica

Europska mreža direktora agencija za zaštitu okoliša (*European Network of the Heads of Environment Protection Agencies – EPA Network*) održala je svoj 31. plenarni sastanak u Edinburgu, Škotska, 20.-21. rujna 2018. godine. Sastanak je organizirala Škotska agencija za zaštitu okoliša (*Scottish Environment Protection Agency – SEPA*). Na sastanku je sudjelovalo oko 60 sudionika koji su predstavljali oko 30 ekoloških organizacija iz cijele Europe te predstavnici Europske komisije i IMPEL-a (*The European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law*). Ispred Hrvatske agencije za okoliš i prirodu sastanku je nazočila ravnateljica, dr. sc. Ivana Gudelj.

Sastanak je otvorio Terry A'Hearn, izvršni direktor škotske Agencije za zaštitu okoliša. Prva sekcija je započela ažuriranjem europske politike zaštite okoliša koju je iznio Thomas Verheyne iz Glavne uprave Europske komisije za okoliš (*European Commission's Directorate-General for Environment*). Kako trenutni parlamentarni ciklus i mandat Europske komisije završavaju 2019. godine, Komisija je objasnila da se sada uglavnom fokusira na provedbu postojećeg zakonodavstva i finaliziranje već podnesenih zakonodavnih prijedloga. Evaluacija Sedmog akcijskog programa za okoliš (*7th Environmental Action Programme*), Agenda za održivi razvoj do 2030. (*2030 Agenda for Sustainable Development*) i rasprave o budućnosti Europe nakon 2019. godine glavne su teme rada. Također je predstavljen i raspravljen prijedlog Europske komisije za višegodišnji financijski okvir (*Multiannual Financial Framework – MFF*) za razdoblje 2021. - 2027.

Terry A'Hearn predstavio je regulatornu strategiju škotske Agencije „Prosperitet jedne planete“ (*One Planet Prosperity*). Državna tajnica Roseanna Cunningham govorila je o najvažnijim ekološkim

izazovima i dostignućima u Škotskoj, informirajući da nema novih nuklearnih elektrana, prezentirajući viziju transformacije energetske sustava, navodeći ciljeve za smanjenje emisija stakleničkih plinova, naglasivši kako su jedna od prvih zemalja koje su potpisale Ciljeve održivog razvoja (*Sustainable Development Goals – SDG*). Navedeno je iskomunicirala u kontekstu povlačenja Velike Britanije iz Europske unije kojem se protivi škotska vlada. Zaključno je naglasila važnost nastavka sudjelovanja Škotske u europskim inicijativama kao što je EPA Network.

Hans Bruyninckx, izvršni direktor Europske agencije za okoliš (EEA), informirao je dionike plenarnog sastanka o reorganizaciji europske agencije s naglaskom na reorganizaciju raspoloživih resursa kako bi se povećala osjetljivost i odziv Agencije na politike zaštite okoliša i osiguralo razvijanje dostatnog popratnog znanja. Istaknuo je prioritetne poslove na koje se reorganizacija fokusira: praćenje tema koje su najviše pozicionirane na političkoj agendi, usluge ekosustava, okoliš i zdravlje, geoprostorne usluge, promjene u korištenju zemljišta i integrirano izvješćivanje.

Slika 1: Dionici 31. plenarnog sastanka Europske mreže direktora agencija za zaštitu okoliša

Jock Martin, voditelj integriranih procjena okoliša (*Integrated Environmental Assessments*) u Europskoj agenciji, otvorio je drugu sekciju temom Predviđanje i ispitivanje vidokrug (Foresight and Horizon Scanning) i konceptualnim sagledavanjem metodologije predviđanja i njegovu relevantnost provedbe postojećih i kreiranje novih EU okolišnih politika.

Dave Gorman, ravnatelj Društvene odgovornosti i održivosti na Sveučilištu u Edinburgu (*Social Responsibility and Sustainability at the University of Edinburgh*), predstavio je neke od poteškoća pri izradi procjena i predviđanja o budućnosti, naglasivši kako tehnologije budućnosti mogu pomoći u suočavanju s poremećajima, kao sa prilikama, a ne samo kao prijetnjama.

Terry A'Hearn izvršni direktor škotske Agencije za zaštitu okoliša (*SEPA*), Miroslav Havranek iz Češke informacijske agencije za okoliš (*Czech Environmental Information Agency - CENIA*) i Doug Wilson iz engleske Agencije za zaštitu okoliša, predstavili su svoja iskustva u korištenju metodologije procjene i predviđanja u kontekstu poticanja inovacija i što učinkovitije prilagodbe klimatskim promjenama. Tijekom sastanka održana je i rasprava, s naglaskom na iskustva Agencija za zaštitu okoliša i ulogu predviđanja kao potencijalno snažnog „pokretača razgovora“ s donositeljima odluka. Slijedom rasprave zaključeno je da bi Agencije za zaštitu okoliša trebale nastaviti koristiti kumulativno znanje mreže Agencija pri uključivanju u buduće aktivnosti vezane za predviđanja. Stefano Laporta, predsjednik talijanskog Instituta za zaštitu okoliša i istraživanje (*Italian National Institute for Environmental Protection and Research - ISPRA*), ukazao je dionicima sastanka, u predmetnom kontekstu, na značaj Copernicus programa opažanja Zemlje kao jednog od temeljnih razvojnih programa u EU koji obuhvaća šest glavnih tematskih područja: zemlju, more, atmosferu, promjenu klime, upravljanje hitnim intervencijama

i sigurnost. Očekuje se kako će Copernicus podatci imati široku primjenu za: zaštitu okoliša, upravljanje urbanim sredinama, regionalno i lokalno strateško planiranje, poljoprivredu, šumarstvo, ribarstvo, zdravstvo, transport, turizam, praćenje klimatskih promjena, kao i na cjelokupni održivi razvoj. Copernicus će se sastojati od više satelitskih Sentinel misija, čiji će se podatci nadopunjavati *in situ* uzorkovanjima popraćenim relevantnim analizama. U sklopu programa bit će omogućeno dobivanje cijelog niza geoprostornih podatkovnih proizvoda. Aktualno se na temelju Copernicus programa razvija ili je u planu razvoj cijelog niza mrežnih usluga kao što su: usluge praćenja promjena zemljišta, mora i atmosfere, upravljanje hitnim intervencijama, sigurnost te usluge za praćenje klimatskih promjena, što će bitno utjecati na razvoj pojedinih struka i društvenu dobrobit.

Tijekom trećeg dijela sastanka sudionici su predstavljali i raspravljali o aktivnostima mreže Agencija za zaštitu okoliša od posljednjeg plenarnog sastanka, održanog u Dublinu u travnju 2018. godine. Georg Rebernik, direktor austrijske Agencije (*Umweltbundesamt Austria – UBA*) predstavio je rezultate razmjene informacija o održivoj infrastrukturi koja uključuje razvoj cesta, zgrada, energetske i vodnogospodarske infrastrukture, ali zahtijeva pažljivo razmatranje zbog golemih utjecaja na dobrobit ljudi i planeta. Kada se financiraju infrastrukturni projekti, ako investitori i vlade žele planirati i izgraditi održivo, moraju uzeti u obzir utjecaj na okoliš – ugljični otisak, socijalnu koheziju, upravljanje prirodnim ekosustavima i financijsku održivost projekata.

Infrastruktura mora biti održiva kako bi se ispunile obveze slijedom Pariškog klimatskog sporazuma (*Paris Climate Agreement*), zadovoljilo 17 Ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih naroda (*United Nations Sustainable Development Goals – SDGs*) i preporuke Radne skupine za financijsko objavljivanje financijskih podataka Odbora za financijsku stabilnost (*Financial Stability*

Slika 2: Otvoranje 31. plenarnog sastanka

Slika 3: Prvi dan 31. plenarnog sastanka

Board's Task Force on Climate-related Financial Disclosures - TCFD).

Johan Schutten (SEPA) je ispred Interest Group Citizen Science predstavio program rada te grupe popraćen dopunjenim opisom poslova. Anke Lükewille predstavila je stanje projekta *EPA Network / EEA Citizen Science* o kvaliteti zraka. Radi se o projektu u kojem volonterski partneri zajedno sa znanstvenicima odgovaraju na realna životna pitanja – kvalitetu zraka koju udišu. Slijedom provedenih rasprava došlo se do provedbenog fokusiranja na škole, uključujući praćenje promjena ponašanja pojedinaca. Članovima mreže, zainteresiranima pridružiti se ovom projektu, gospođa Lükewille uputila je poziv da se jave Tajništvu EPA u kratkoročnom razdoblju.

Wolfgang Seidel, zamjenik ravnateljice Njemačke agencije za okoliš (*German Federal Environment Agency*) informirao je dionike sastanka o napretku proteklih mjeseci u Interest Group Plastics. Plastika je naime posvuda. Od obala u Indoneziji do udaljenog Arktika plastika tiho guši Zemlju. Većina plastike je jednokratna te postaje smeće nakon samo jedne uporabe kontaminirajući tlo, rijeke i oceane, a ušla je čak i u naš hranidbeni lanac. Ljudi i životinje svake godine unose u tijelo sve više i više plastike putem hrane i vode. Mnogi od nas rade svoj doprinos smanjenju zagađenja plastikom, no krajnje je vrijeme da vlade i tvrtke preuzmu svoju odgovornost, zbog čega ova grupa intenzivno radi, i rezultate svog istraživanja komunicira Europskoj komisiji. Predstavnica, Interest Group Plastics, Nina Maier predstavila je rezultate izvješća o biorazgradivoj plastici te ga podnijela na usvajanje dionicima plenarnog sastanka.

Harri Juvonen iz Finskog instituta za okoliš (*Finnish Environment Institute*) predstavio je najnovije informacije o aktivnostima unutar Interest Group Green and Circular Economy prezentiravši studije slučaja usredotočene na recikliranje tokova otpada koji su prioritet u Paketu kružnog gospodarstva EU-a (*EU Circular Economy Package*): otpad od hrane, kritične sirovine, plastika, biomasa, konstrukcijski otpad i otpad od rušenja.

Drugi dan sastanka započeo je uvodom na temu održivog financiranja. Thomas Verheye, glavni savjetnik za zeleno financiranje i investicije u Europskoj komisiji, upoznao je nazočne s Akcijskim planom Europske komisije o održivom financiranju te radu Stručne skupine na visokoj razini (*High-Level Expert Group on Sustainable Finance*). Zemlja se sve izraženije suočava s posljedicama klimatskih promjena i prekomjernim iscrpljivanjem resursa. Zbog toga su potrebne hitne mjere za prilagodbu na održiviji model poslovanja i življenja. Procjenjuje se da je potrebno oko 180 milijardi

Slika 4: Drugi dan 31. plenarnog sastanka

EUR-a dodatnih ulaganja godišnje kako bi se ostvarili ciljevi EU-a do 2030. koji su dogovoreni u Parizu, uključujući smanjenje emisija stakleničkih plinova za 40 %. Navedeno je ponukalo Komisiju za povećanje uloge financiranja u postizanju uspješnog i održivog gospodarstva kojim se ujedno ostvaruju ekološki ciljevi i socijalna dobrobit. Naime, prijelaz na zelenije i održivije gospodarstvo pomaže u otvaranju novih radnih mjesta te koristi ljudima i cjelokupnom ekosustavu.

Georg Rebernik predstavio je konkretne i sve zastupljenije inicijative održivog financiranja iz Austrije, Njemačke i Švicarske. Erik Forberg, glavni savjetnik u Norveškom vijeću za etiku (*Norwegian Council on Ethics*), predstavio je svoj rad na upućivanju preporuka o monitoringu ili isključivanju tvrtki u skladu s Etičkim smjernicama norveškog Vladinog mirovinskog fonda (*Norwegian Government Pension Fund's Ethical Guidelines*) utemeljenima, među ostalim, na kriterijima štete za okoliš.

Tijekom završnog dijela sastanka Agencije su pojedinačno predstavljale nova tematska pitanja sa kojima se suočavaju i znanstveno stručna dostignuća koja primijenjuju u ophođenju s istima. ISPRA je tako predstavila svoj rad na harmoniziranom ekološkom nadzoru, predlažući pokretanje zajedničke aktivnosti na ovu temu na nivou EPA mreže. Na plenarnoj sjednici je dogovoreno da se o predmetnim prijedlozima provede *follow up* rasprava.

Norveška agencija za okoliš održala je prezentaciju najave sljedećeg plenarnog sastanka EPA mreže koji se planira održati u Oslu 21. i 22. veljače 2019. godine sa temama: važnost hidroenergije, praćenje opasnih tvari u okolišu, razvoj vozila s nultim emisijama, važnost sustava trgovanja emisijama, biomonitoring ljudi, ekonomiji okoliša i procjenjivanju troškova zaštite okoliša, održivoj infrastrukturi te relevantno potrebnom istraživanju i inovacijama. ■